

GASWINNING EN AARDBEVINGEN IN HET GRONINGEN-GASVELD

Aardbevingsonderzoek

I

INLEIDING
STUDIE
PROGRAMMA

II

DATA-VERGARING
EN METEN

III

AARDBEVINGS-
DREIGING

IV

AARDBEVINGS-
RISICO

V

TRANSPARANTIE

|

INLEIDING STUDIEPROGRAMMA

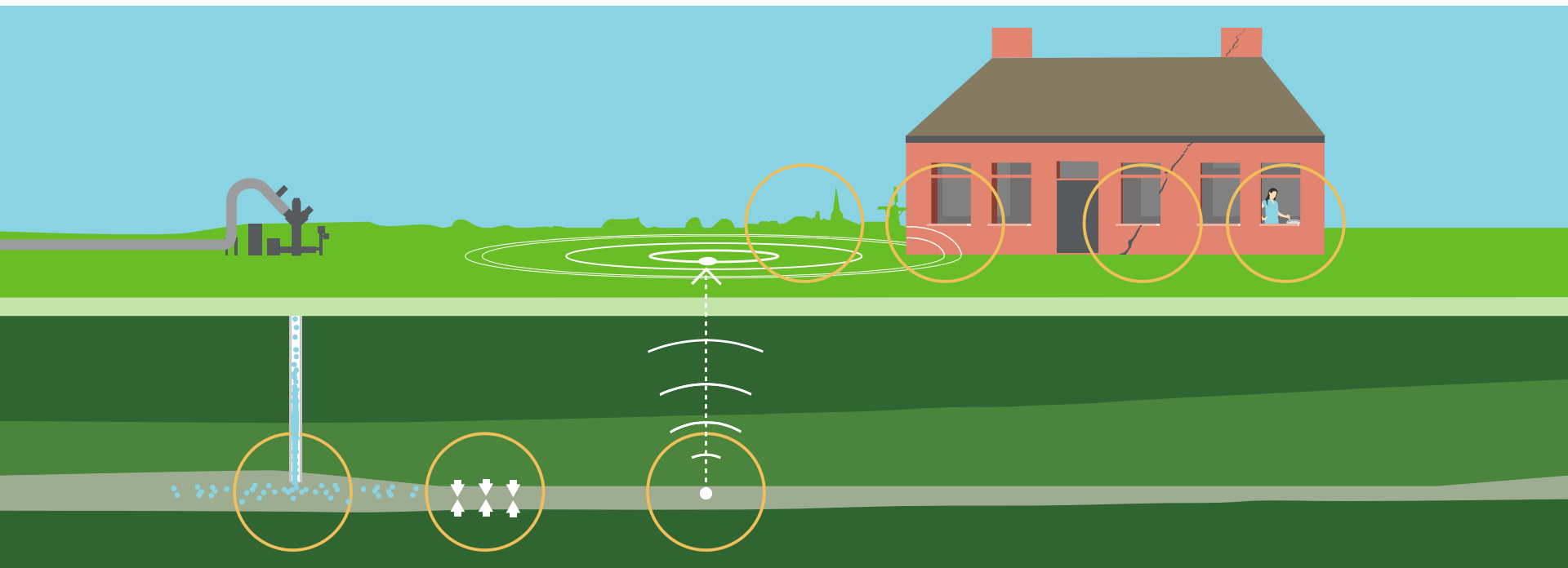
I INLEIDING

ONDERZOEKSPROGRAMMA NAM

- Wetenschappelijk onderzoeksprogramma naar het verband tussen gaswinning en veiligheid
- Kort na de aardbeving van Huizinge (16 augustus 2012) van start gegaan, loopt tot en met 2016
- Omvang bedraagt 100 miljoen euro (2014 – 2016), ofwel ongeveer 30 miljoen euro per jaar.
Ter vergelijking: het jaarlijkse NWO-onderzoeks-programma 'energie' kost rond de 40 miljoen euro
- Er werken experts van circa 25 universiteiten en kennisinstellingen aan mee
- Workshops waarin resultaten met elkaar worden verbonden
- Toezicht door onafhankelijke wetenschapscommissie

DOELSTELLINGEN

1. Inschatten van de aardbevingsdreiging en –risico en het verminderen van onzekerheden
2. Identificeren, sturen en evalueren van maatregelen om de dreiging en het risico te verminderen
3. Adresseren van onderwerpen met verschillende wetenschappelijke visies
4. Het permanent monitoren van het gasveld
5. Bijdragen aan het Winningsplan 2016

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

6

VEILIGHEID

7

DREIGING

RISICO

DATA-VERGARING EN METEN

I INLEIDING

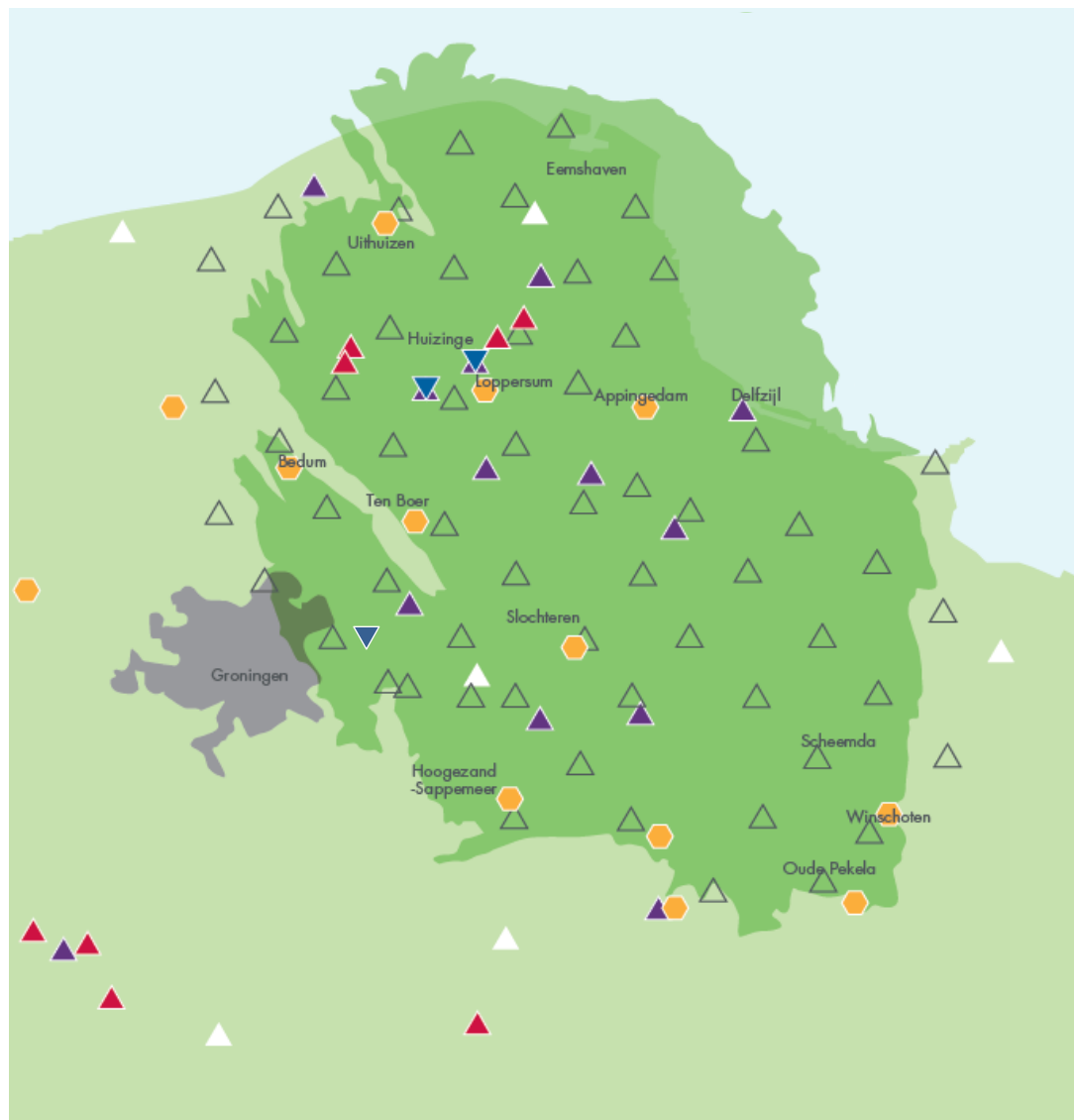
TUSSENRESULTATEN GEBASEERD OP METINGEN

I INLEIDING

100-EN NIEUWE SENSOREN

- 70 nieuwe Geofoon stations met versnellingsmeters
- 10 GPS stations
- Meer dan 300 sensoren in gebouwen
- 2 Diepe seismische observatie putten
- Zwaartekrachtmetingen
- Grondonderzoek

- Gebouwsensoren in publieke gebouwen
- KNMI-meetstation
- KNMI-grondversnellingsmeter
- KNMI-seismometer
- Diepe geofoon
- GPS-baken
- Groningen gasveld

AARDBEVINGS-DREIGING

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

6

VEILIGHEID

7

- Verdere ontwikkeling van het Groningen gasveld met drukhandhaving door injectie van stikstof wordt onderzocht.
- Dit is een grootschalig project. Technische haalbaarheid is aangetoond.
- Maar effectiviteit: verdere aardbevingen kunnen niet worden uitgesloten.
- Ook gekeken naar bovengrondse synergieën.

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARDBE-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

6

VEILIGHEID

7

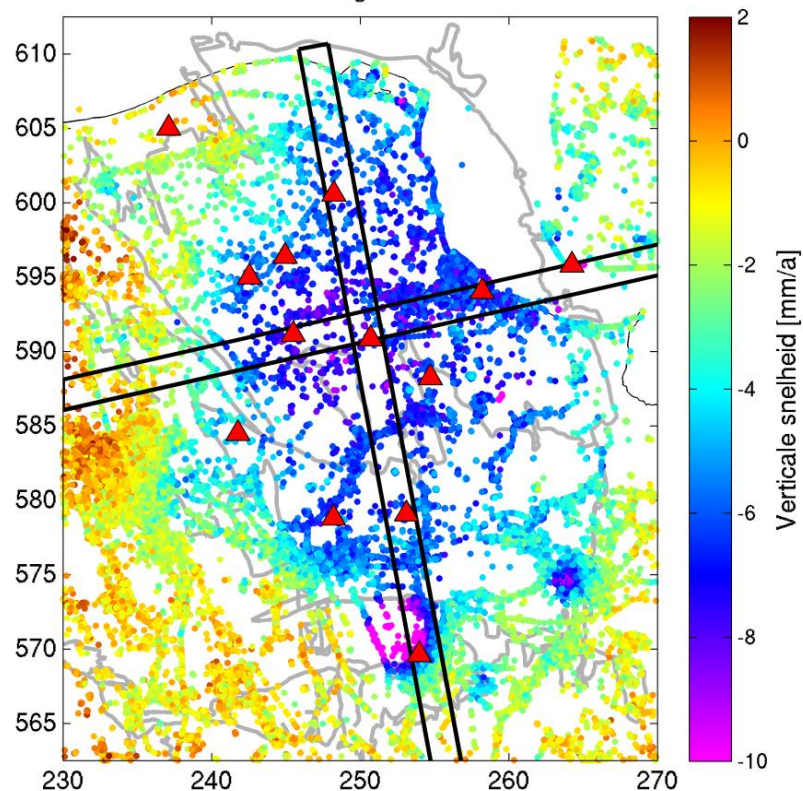
Verbeterde continue
monitoring bodemdaling

- Bodemdalingmodel
nauwkeuriger

InSAR Satelliet Metingen

InSAR Groningen 2009-2014

II AARDBEVINGSDREIGING

PRODUCTIECIJFERS 2015 GRONINGEN-GASVELD

GASWINNING

1

INKLINKEN GASLAAG

2

AARDBEVINGEN

3

GRONDBEWEGING

4

BLOOTSTELLING HUIZEN EN MENSEN

5

STERKTE VAN HUIZEN

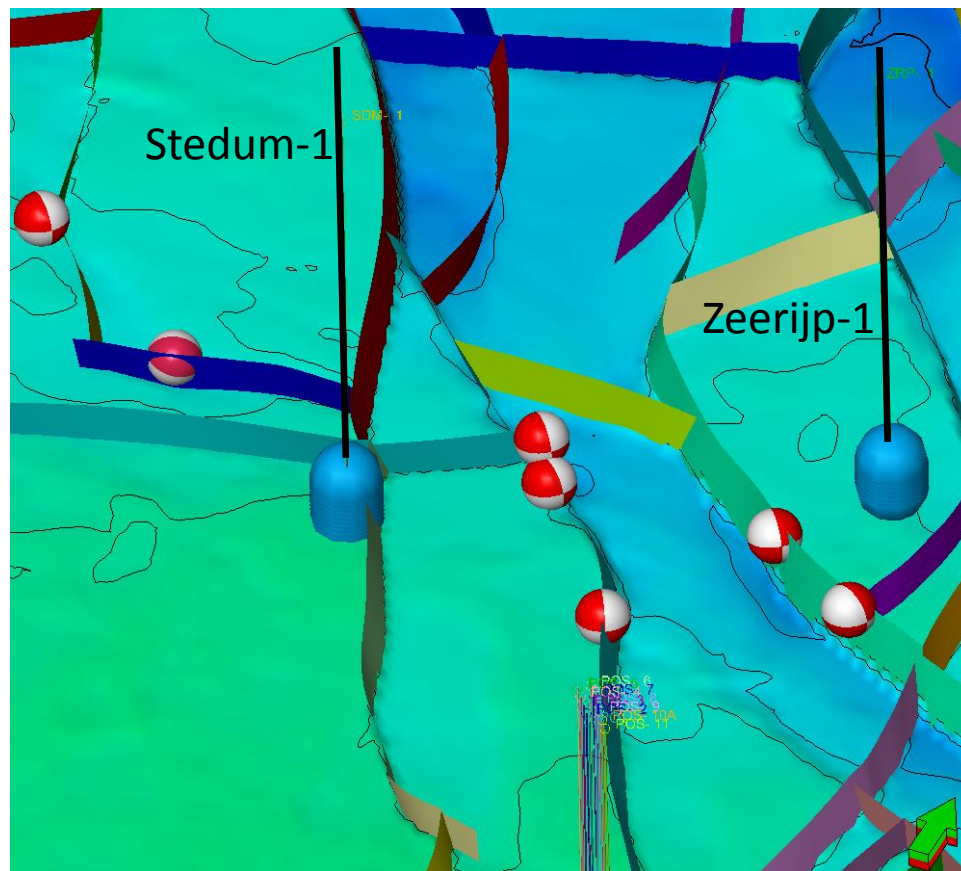
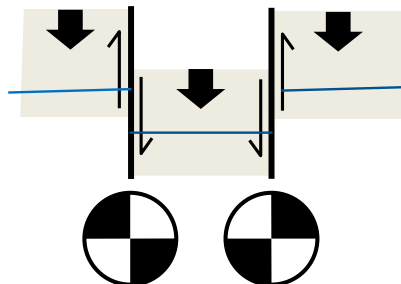
6

VEILIGHEID

7

Simple kinematic model cross-section

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

6

VEILIGHEID

7

- Een sectie van het Rotliegend reservoir en van het Carboon is gekernd (met 100% recovery).
- De kern is gescanned and is nu op weg naar de verschillende laboratoria in Houston, Rijswijk en Utrecht.

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARDBEVINGEN

3

GRONDBEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

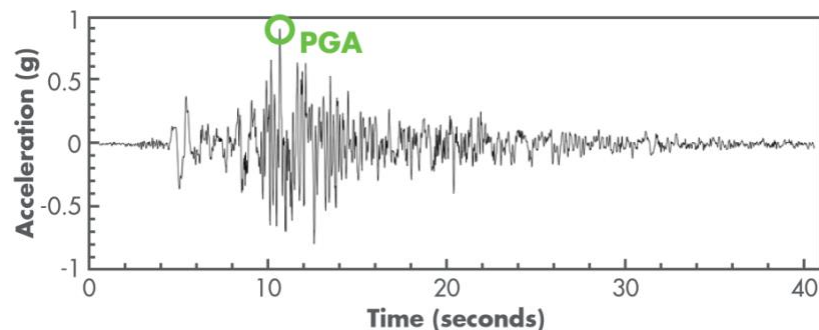
STERKTE
VAN HUIZEN

6

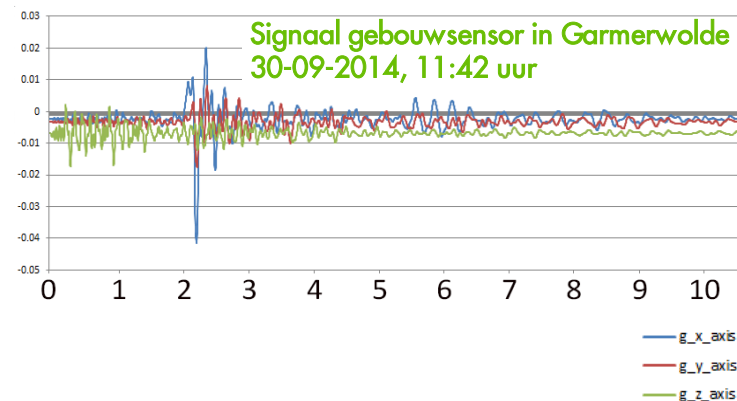
VEILIGHEID

7

PGA Tektonische aardbeving; langere duur

PGA Geïnduceerde aardbeving Groningen; kortere duur

Verbeteringen op 1 mei 2015

- Specifiek 'Gronings' model voor grondbeweging
- Start model voor duur en spectrum van grondbeweging

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARDBEVINGEN

3

GRONDBEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

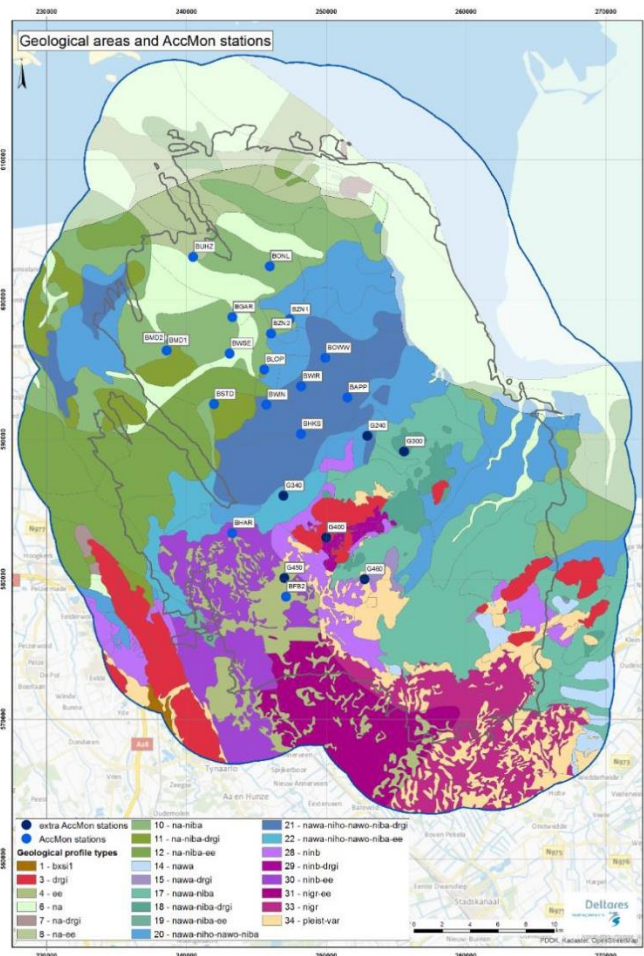
5

STERKTE
VAN HUIZEN

6

VEILIGHEID

7

- Kalibreren van de geofon stations
- Uitgebreid grondonderzoek uitgevoerd met Deltares
- Metingen naar het gedrag van de ondiepe ondergrond

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

6

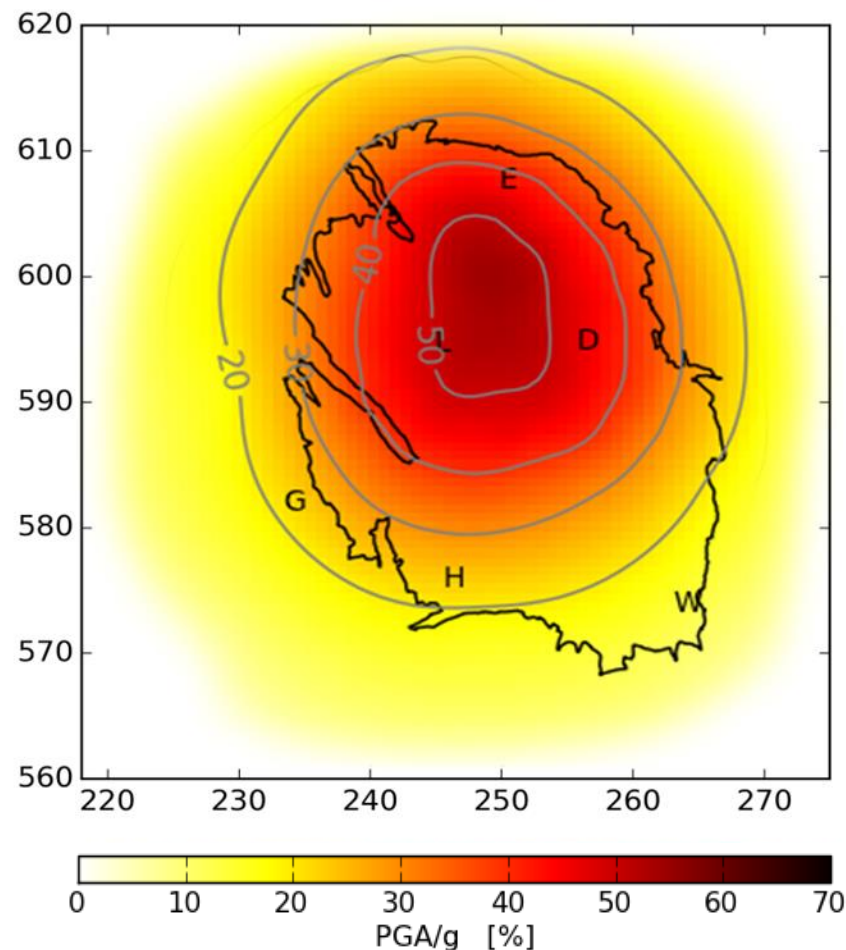
VEILIGHEID

7

Conclusie 1 mei 2015

- Door beter begrip, zijn er minder onzekerheden, verbetert de inschatting, en daalt de inschatting van de dreiging

Model	Bcm/jr	Max PGA (g) 2016-2021
Oud 2013 – 2018	45, WP'13	0.54

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

6

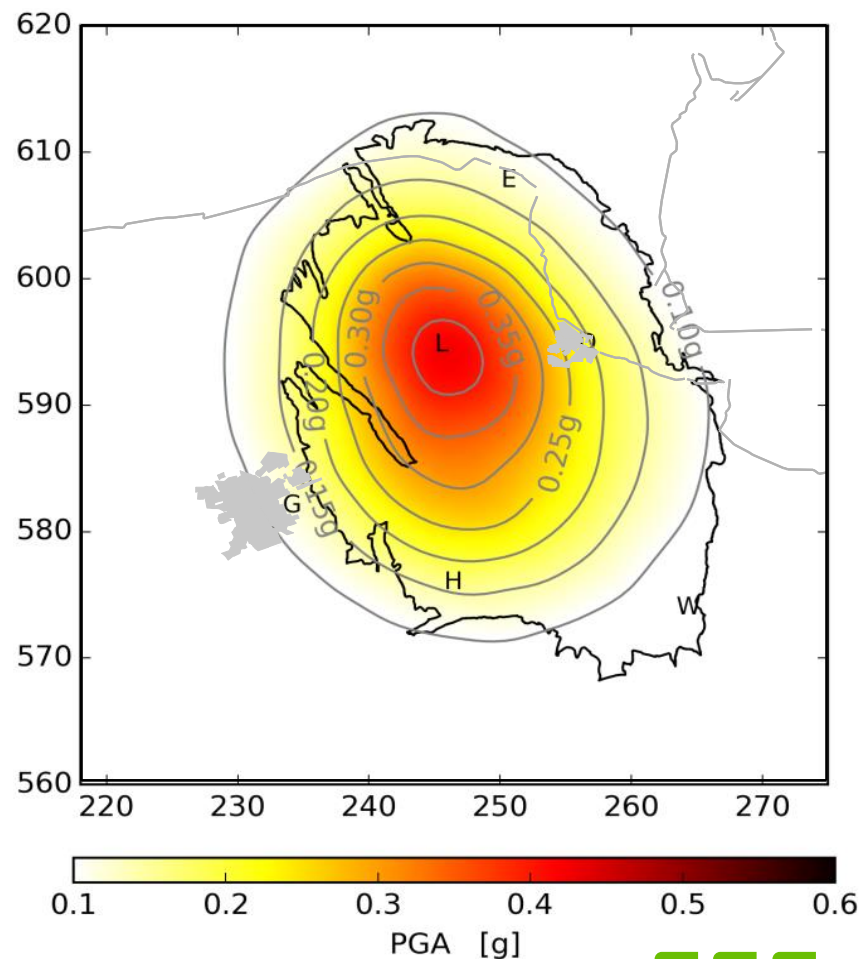
VEILIGHEID

7

Conclusie 1 mei 2015

- Door beter begrip, zijn er minder onzekerheden, verbetert de inschatting, en daalt de inschatting van de dreiging

Model	Bcm/jr	Max PGA (g) 2016-2021
Oud 2013 – 2018	45, WP'13	0.54
Nieuw 2016 – 2021	45, WP'13	0.43

GASWINNING

1

 INKLINKEN
GASLAAG

2

 AARD-
BEVINGEN

3

 GROND-
BEWEGING

4

 BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

 STERKTE
VAN HUIZEN

6

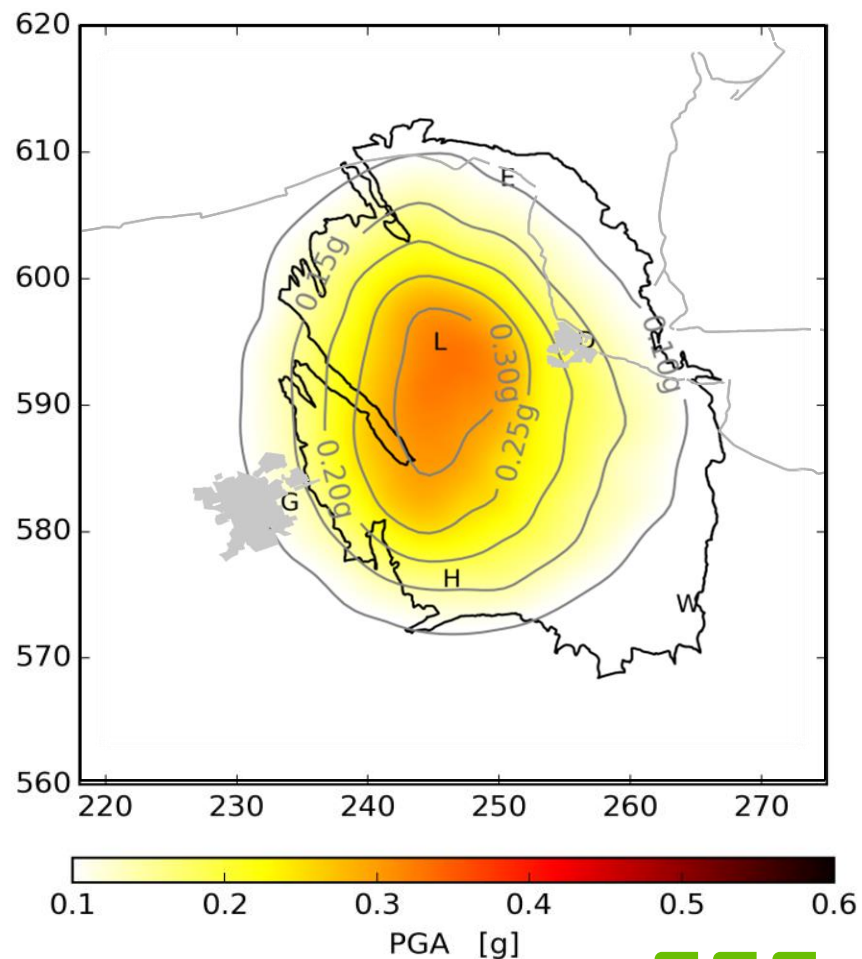
VEILIGHEID

7

Conclusie 1 mei 2015

- Door beter begrip, zijn er minder onzekerheden, verbetert de inschatting, en daalt de inschatting van de dreiging

Model	Bcm/jr	Max PGA (g) 2016-2021
Oud 2013 – 2018	45, WP'13	0.54
Nieuw 2016 – 2021	45, WP'13	0.43
Nieuw 2016 – 2021	33	0.35

IV

AARDBEVINGSRISICO

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

6

VEILIGHEID

7

- Een onderzoeksprogramma naar de sterkte van huizen is opgezet.
- Metingen aan bouwmaterialen zijn gedaan zowel in bestaande huizen als in laboratoria.
- Een rijtjeshuis is gebouwd op een shake-table in het EUCentre laboratorium in Pavia.
- Dit huis is gebouwd door Groningse bouwvakkers met bouwmaterialen zoals die ook in Groningen worden gebruikt.
- Het huis is blootgesteld aan grondversnellingen die overeen komen met aardbevingen van toenemende magnitude.
- Verschillende voorspellingen zijn gemaakt van het gedrag van het huis (blind predictions). Deze modellen worden nu verbeterd.

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

6

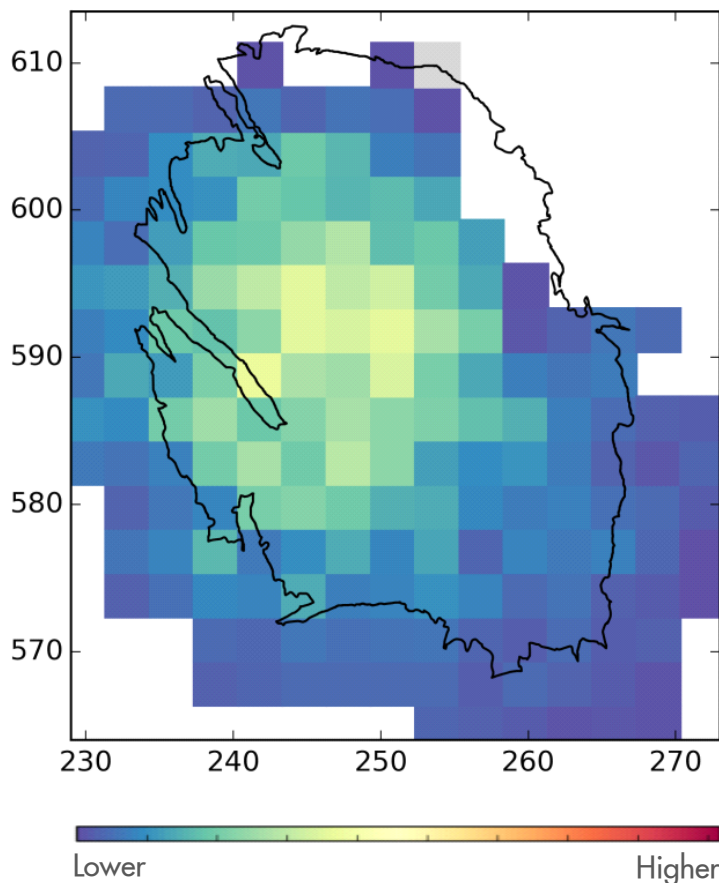
VEILIGHEID

7

Risicoanalyse op 1 mei 2015

- Risicoanalyse bepaald voor 73 typen gebouwen
- Sturinginstrument voor mitigerende maatregelen

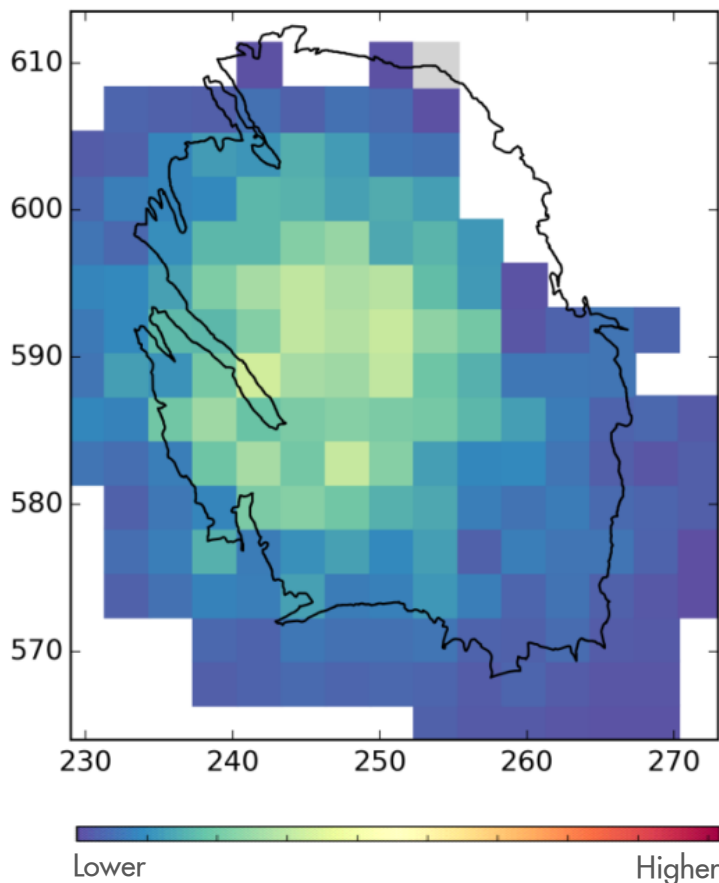
Productie 39.4 BCM/Jaar
geen Bouwkundige Versterking
gemiddeld periode 2015-2021

Risicoanalyse op 1 mei 2015

- Risicoanalyse bepaald voor 73 typen gebouwen
- Sturinginstrument voor mitigerende maatregelen
- Productiemaatregelen helpen

Productie 33 BCM/Jaar
geen Bouwkundige Versterking
gemiddeld periode 2015-2021

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

6

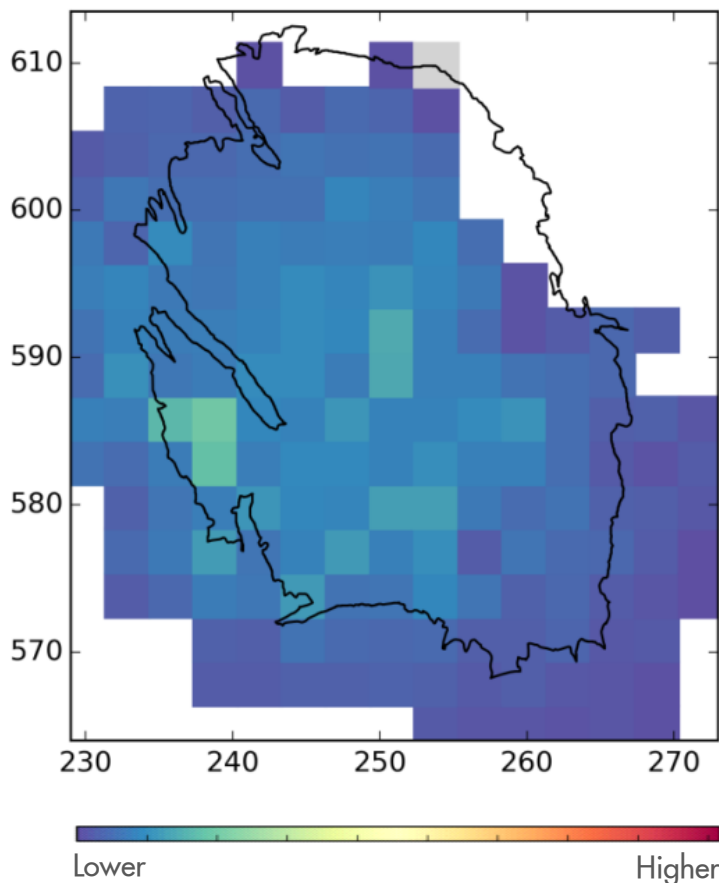
VEILIGHEID

7

Risicoanalyse op 1 mei 2015

- Risicoanalyse bepaald voor 73 typen gebouwen
- Sturinginstrument voor mitigerende maatregelen
- Productiemaatregelen helpen
- Gericht bouwkundig versterken mogelijk en noodzakelijk

Productie 33 BCM/Jaar
Bouwkundige Versterking
gemiddeld periode 2015-2021

VI

TOEZICHT EN TRANSPARANTIE

VI TOEZICHT & TRANSPARANTIE

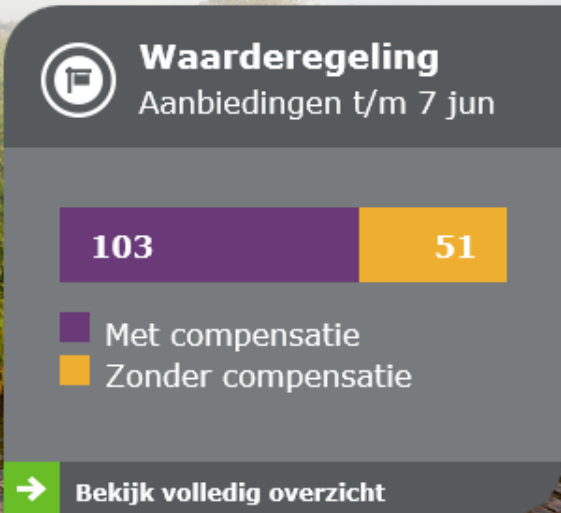
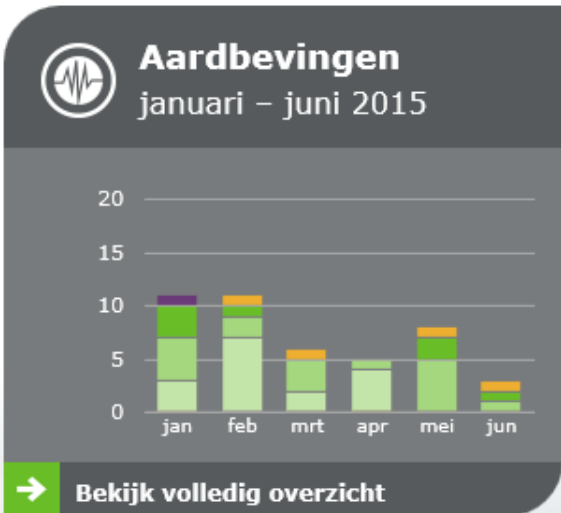
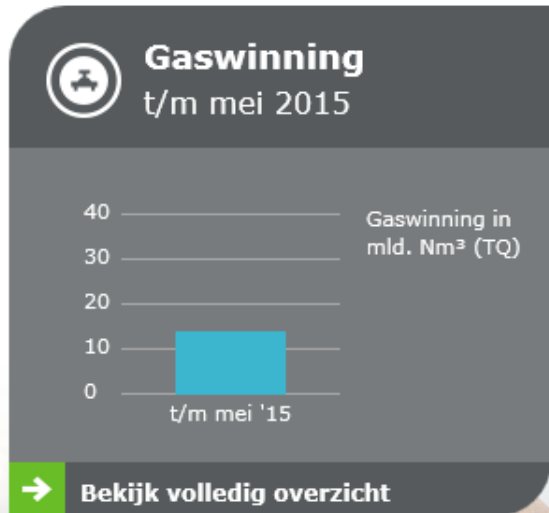
TOEZICHT & SAMENWERKING

Toezicht en controle op onderzoek

1. Vrijwillig: onafhankelijke internationale experts en wetenschappelijke tijdschriften
2. Overheid: Wetenschappelijke Advies Commissie Groningen, SodM, KNMI en Tcbb
3. Dialoogtafel: Monitorings Begeleidingscommissie
4. Publieke toetsing: Publicatie op NAMplatform.nl

Twee keer per jaar komen alle experts en instanties bijeen om de voortgang van het aardbevingsonderzoek te bespreken

Data en rapporten gepubliceerd op feitenencijfers.NAMplatform.nl

Onderzoeksrapporten

Hier vindt u de resultaten van onderzoeken die gedaan worden in aanloop naar het Winningsplan 2016.

[Meer informatie over onderzoeken voor Winningsplan 2016 op NAMplatform.nl](#)

Bekijk de grafieken

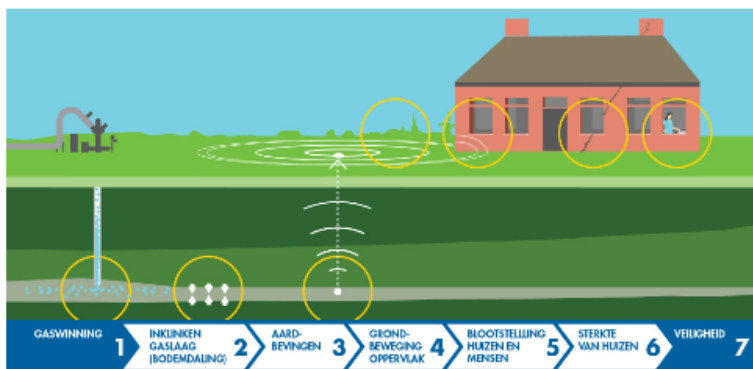
- Veiligheidsonderzoek
- Documenten

TOELICHTING

Op deze pagina worden resultaten van onderzoeken gepubliceerd die gedaan worden in aanloop naar het Winningsplan 2016. Deze onderzoeken worden gedurende de komende twee weken op deze pagina gepubliceerd. Houd deze pagina regelmatig in de gaten voor updates.

VEILIGHEIDSONDERZOEK

De 7 thema's tussen gaswinning en veiligheid

DOCUMENTEN DOWNLOADEN

28 resultaten

Titel document	Datum	Grootte	Type
 An activity rate model of induced seismicity within the Groningen Field part 1	01-07-2015	9.3 MB	PDF
 An activity rate model of induced seismicity within the Groningen Field part 2	01-07-2015	9.1 MB	PDF
 An estimate of the earthquake hypocenter locations in the Groningen Gas Field	01-06-2015	5.5 MB	PDF
 Deze actualisatie- en studieprogramma voor de actualisatie van het Groningen Winningsplan 2016	01-12-2014	2.9 MB	PDF

Zoek op trefwoorden:

Filter op categorie:

- Algemeen
- Gaswinning
- Incliniek gaslaag
- Aardbevingen
- Grondbeweging oppervlakte

- Technische rapporten worden op deze website gepubliceerd: www.namplatform.nl.

URL:

<http://feitenencijfers.namplatform.nl/onderzoeksrapporten/>

- Doelgroep bestaat uit technisch opgeleid en geïnteresseerd publiek en experts.
- Elk rapport is voorzien van een inleiding waar de plaats van het onderzoek in het programma wordt geduïd.

NAM

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

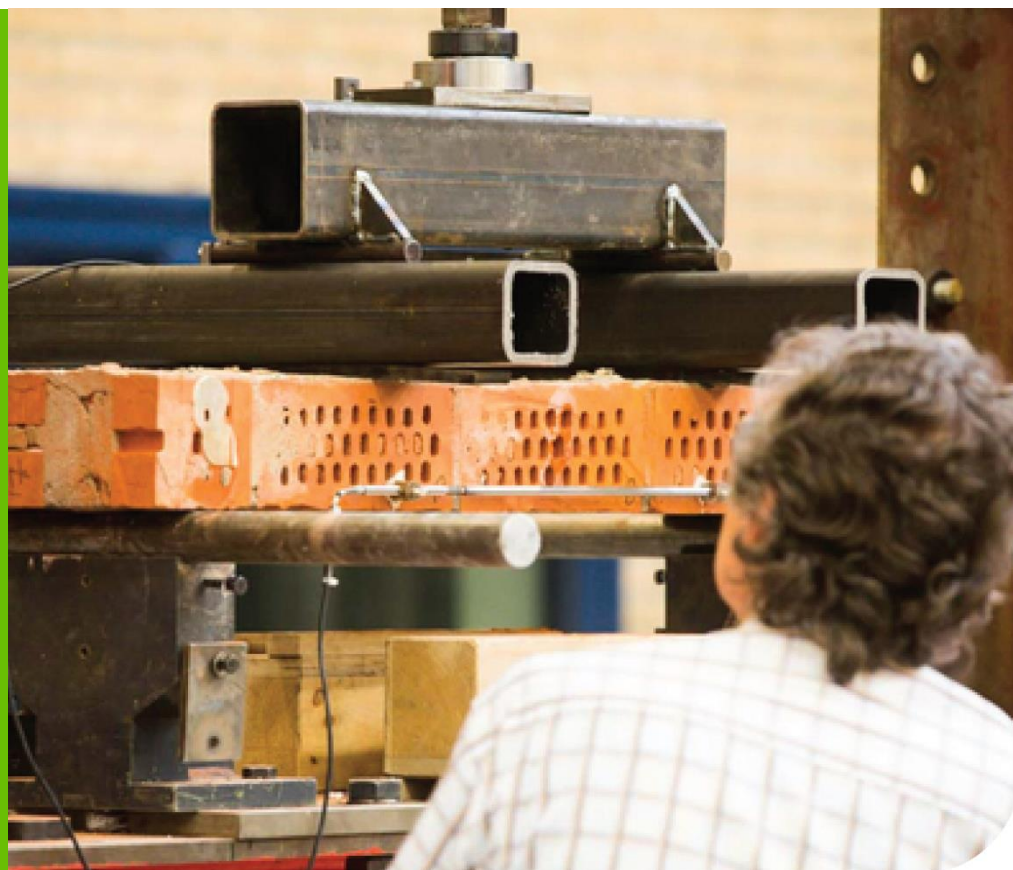
6

VEILIGHEID

7

Verbeteringen op 1 mei 2015

- Meer inzicht in sterkte van metselwerk door lab tests
- Verbetering kwetsbaarheidscurven voor typische Groningse huizen

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

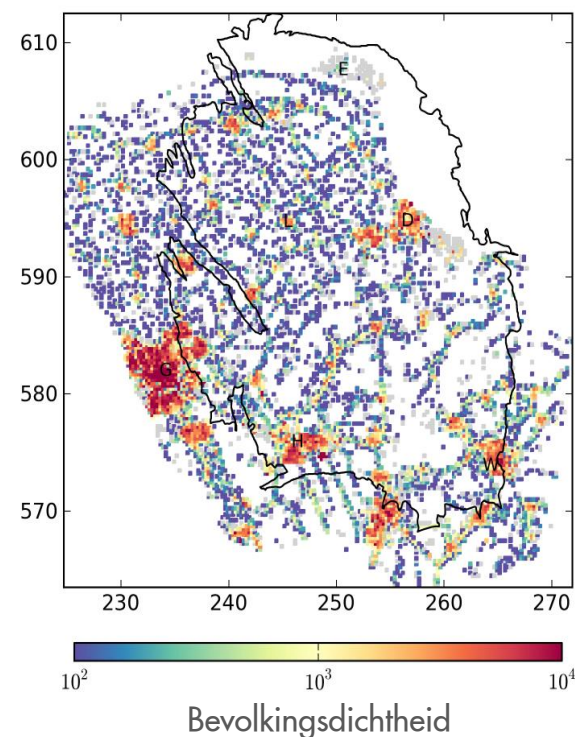
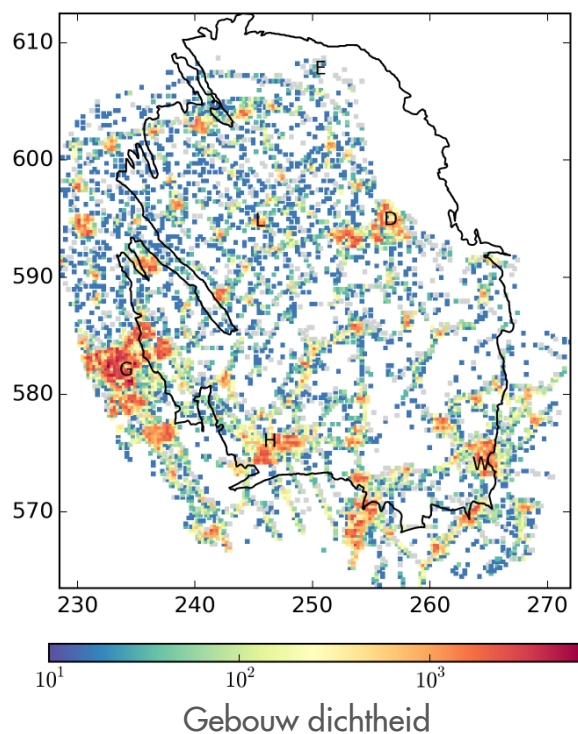
6

VEILIGHEID

7

Verbeteringen op 1 mei 2015

- Inventarisatie van gebouwen en mensen
- Risicomodel verfijnd

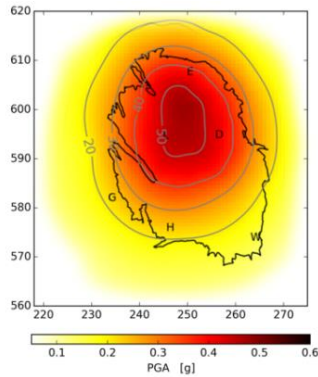

Maturation of Hazard and Risk Assessment with Data Acquisition and progression of Studies.

Draft Winningsplan 2016
Oct 2015

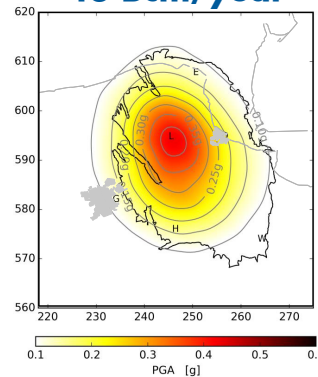
H
A
Z
A
R
D

Winningsplan 2013
Nov. 2013
43 Bcm/year

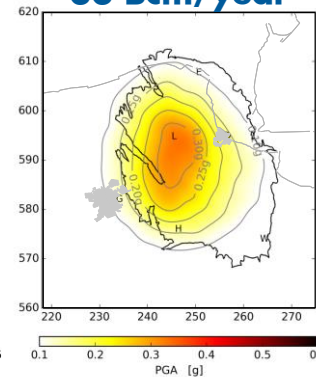

Mid-Year Update 2015
May 2015

43 Bcm/year

33 Bcm/year

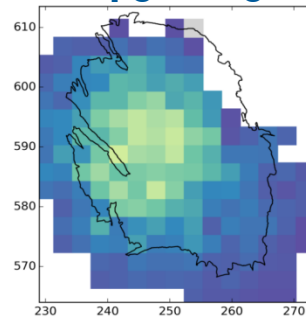
Further Study Results:

- Site Response based on detailed geological model of shallow geology and measurements.
- Modelling of Ground Motions.
- Additional geophone records from extended network.

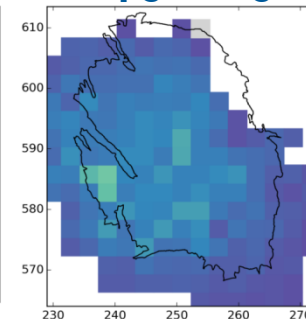
R
I
S
K

Mid-Year Update 2015
May 2013 – 33 Bcm/year

No Structural Upgrading

With Structural Upgrading

Low High

Low High

Further Study Results:

- Detailed modelling of Terraced houses.
- Calibration of building strength models with Shake-table test.
- Fatality modeling for most fragile typologies.
- Consequence estimation based on database of small earthquakes.

II AARDBEVINGSDREIGING

PRODUCTIECIJFERS 2015 GRONINGEN-GASVELD

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARDBEVINGEN

3

GRONDBEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

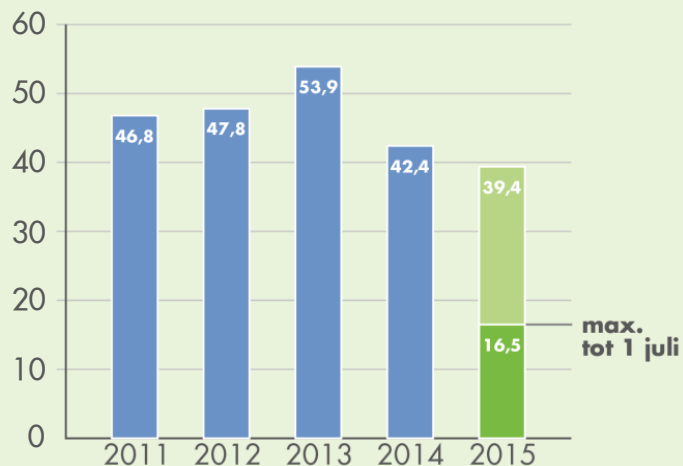
STERKTE
VAN HUIZEN

6

VEILIGHEID

7

PRODUCTIE GRONINGEN-GASVELD
(in miljard Nm³)

GASWINNING

1

INKLINKEN
GASLAAG

2

AARD-
BEVINGEN

3

GROND-
BEWEGING

4

BLOOTSTELLING
HUIZEN EN
MENSEN

5

STERKTE
VAN HUIZEN

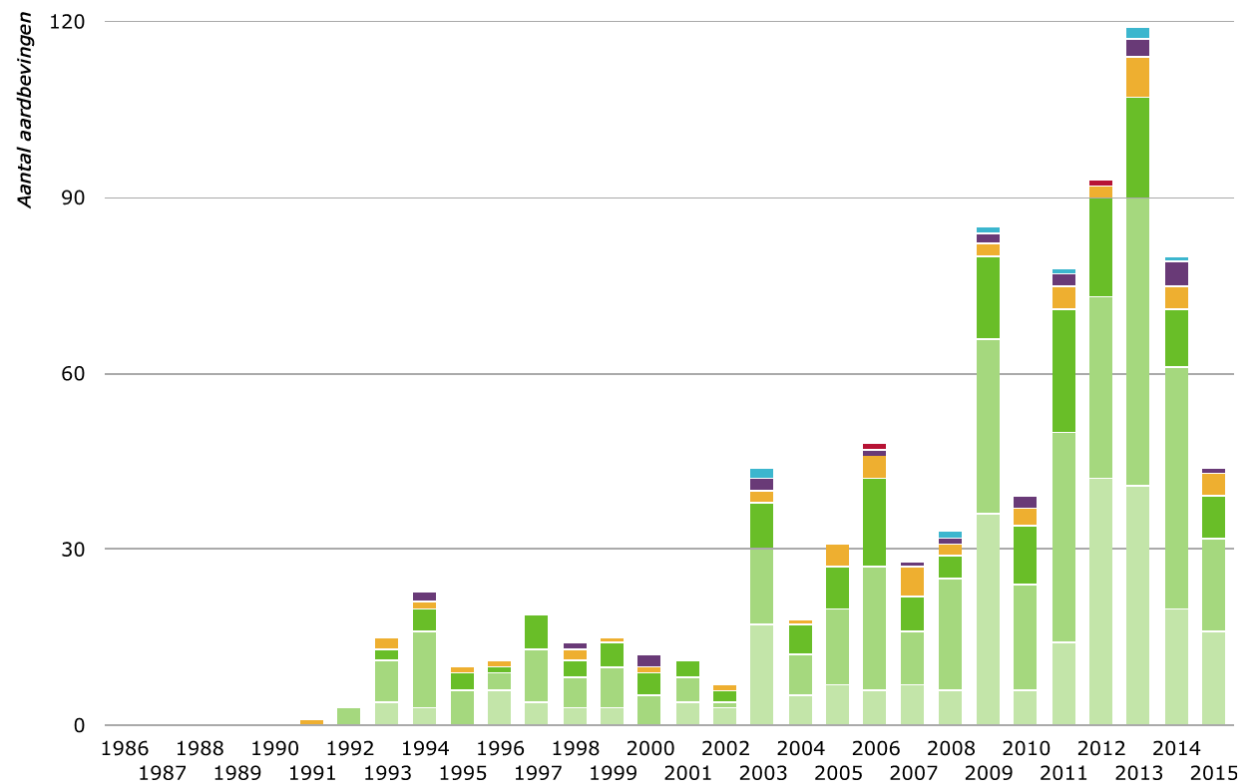
6

VEILIGHEID

7

Aantal Aardbevingen in het Groningen-Gasveld

Van 1986 tot 15 juni 2015

Sterkte aardbevingen
in schaal van Richter

- 3.5 en hoger
- 3.0 tot 3.5
- 2.5 tot 3.0
- 2.0 tot 2.5
- 1.5 tot 2.0
- 1.0 tot 1.5
- 0.1 tot 1.0

Het uitgebreide meetnetwerk registreert vanaf 2014 meer aardbevingen, vooral <1,5